

Kas siis selle maa keel
laulutules ei või
taevani tõustes üles
igavikku omale otsida?
(K. J. PETERSON)

Selliste värssidega algas emakeele aktus Kuressaare 2. Keskkoolis, kus esitati mu-relikke mõtteid oma väike-rahva keele saatuse pärast, koguti allkirju keeleseaduse toetuseks.

Selges emakeeles väljendumine kostab enamuse keelest ja meelest: püüab sel sügisel keskkooli astunugi lamedamaid ütlemisi siluda, argigavat keelekasutust vältida; parandab reaalne õpetaja oma kontrolltöös sagedamini keelevigu ja eks needki, kes varem mõõtsid oma aega tunnikellaga, vältisid pingutavat tunnivälist tegevust, järjepidevat vihikupakkide parandamist, ülevabariigiliseks aineolümpiaadiks valmistemist, on nüüd värskel ärkamisajal isikliku mugavusse kokkupoole pigistanud.

Aga kus on emakeeleõpetaja mugavused, tal on vaid suur hulk huvitavat tegevust. Korrektn eesti keel pole sündimisest saadik suus, kuigi vahel nii arvatakse. Kahe ainetunniga nädalas nigelat ei hari, tarka olümpiaaditugevaks ei tee. Emakeele tunde on vaid korraks juurde antud, et siis kärmesti tagasi võtta.

Teadus on koolielust aastakümneid nii kõrgel olnud, et kooliõppes kirjandusõpikuni keskkooli jaoks pole jõutud. Olümpiaadide teemastik ei võimalda meretagustel huvilistel allikmaterjalideni jõuda.

Oma napi ainetunni ja vaba aja arvel teeb eesti keele õpetaja põimikuid, montaaže tähtpäevadeks, korraldab keelepäevi ja kohtumisi, valmistub sõnakunsti konkurssideks, juhendab-parandab tohutult looduskaitse-, vetelpääste-, liiklus-, tuletõrje-, karskusteemalisi jt. kirjandeid. See on küll huvitav ja emakeelealane töö, pakub edu korral rahuldust, kuid võtab ka kohutavalt aega. Miks ei võiks see töö olla vääriliselt tasustatud nii õpetajal kui ka eriliselt silma paistnud õpilasel? Miks on see ÜKT?

Taevas hoidku, kui eesti keele õpetajal on veel mõni muu hobi, mida oma õpilastega jagada! See koorem on vaid tegijale endale ja ta perele tunda. Kolleeg on sellega enamasti harjunud, et emakeeleõpetaja saab enamaga hakkama: harjumus, kogemused, las rassib. Tõepoolest — emakeeleõpetaja on väsimatu otsija, toimekas, kuid ilma Eesti haridusjuhti-

EMAKEELELE MÕELDES

de mõistva toetuseta põleb läbi ehk varem kui vaja.

Seda ennast, oma isikliku elu mugavust sageli unustavat emakeeleõpetajat tasustatakse poole kehvemini võrre emakeeleõpetajast, rohkem kui poole kehvemini vene keele õpetajast.

Olen surmkindel, et emakeeleõpetaja tulemuslikkus oleks poole suurem, kui ta võiks poolt klassi keelehuvilisemaid eraldi õpetada oma

plaanide järgi, teisele poolele jagaks hädavajaliku tavalise programmi teadmisi.

Oma valiku õpetatava osas suudab teha iga õpetaja, ainult kõrgemaid kavatsusi on vaja kindlamalt teada. Kes kostab, mis tuuled sel suvel kõrgkoolidesse sisseastuja kirjandile puhuvad? Hädapärast peab pingutama tunni raamidesse ka neid kirjanikke, keda meelsasti nimetamisi käsitleks.

ENNO RAUNA foto

Kas jääb emakeele riigikeeleks võitlemise hoos emakeelne kirjand vaid arvestuseks teiste ainete kõrval?

Uuenduste aeg peab emakeeleõpetajale õige palga maksma, et ta suudaks tänased lapsed tuleviku Eestimaal korrektselt emakeelt rääkima ja kirjutama õpetada.

Seni on aineõpetaja häält vähe kuulda võetud, teadlaste vaidlused kahandavad keeleteaduse edasiminekku hoogu. Keeleseadus tulnuks vastu võtta juba aastaid tagasi. Praegu on sellega tõepoolest raske, kuna suuremates tööstuslinnades kipub eestlaste arv muulastele alla jääma. Pisut veel ja meil võib-olla ei olekski, mida kaitsta. Hea, et meie keel lõpuks seaduse seljataha seatakse, meie lapsed hakkavad jälle meisse uskuma.

Suunakem julgemini oma noori ka venekeelsetesse koolidesse eesti keelt õpetama! Kes teeks seda meie eest?

Harigem emakeelt, kuid hoidkem ka kodumurret. Püüdkem keelehariduses saavutada vääriline tase.

Loodame mahedaid tuuli, loodame, et uueks koolisügisiks klairitakse emakeeleõpetaja mured kraadivõrra kergemaks.

HELGI ALLIK,
rajooni emakeele aine-
sektsooni esimees